REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Podpisnik:Miha Lobnik
Izdajatelj certifikata:Republika Slovenija
Serijska št. certifikata:5c 9c 18 4a 00 00 00 00
Datum poteka certifikata:10.03.2026
Datum in čas podpisa:13:31, 19.08.2021
Referenčna številka:050-27/2021/6

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Številka: 050-27/2021/6
Datum: 18. 8. 2021

Zadeva: OCENA DISKRIMINATORNOSTI Odloka o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji in Uredbe o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 (38. člen ZVarD)

I. Vsebina prejete pobude za obravnavo

Sindikat delavcev gostinstva in turizma Slovenije (v nadaljevanju: Sindikat) je na Zagovornika načela enakosti naslovil odprto pismo, v katerem opozarja na vse večjo »represijo« in »pritiske« delodajalcev, ki naj bi se izvajali nad še necepljenimi in zdravimi delavkami in delavci v dejavnosti gostinstva in turizma. V dopisu so navedli, da so se obrnili že na številne institucije, od predsednika vlade do ministrstva za zdravje, OZS Sekcijo za gostinstvo in turizem ter Varuha človekovih pravic. Opozorili so jih na domnevno neenako obravnavo delavk in delavcev, ki naj bi jo povzročala Vlada s sprejetimi ukrepi v različnih storitvenih dejavnostih. Opozorili so na nesprejemljivost pogoja PCT in preverjanja gostov s strani gostinskih delavcev ter na manj invazivna testiranja. Sedaj so se obrnili še na Zagovornika, saj naj bi bili delavci, ki se iz različnih razlogov še niso cepili, diskriminirani na različnih področjih.

Navajajo, da je obvezno preverjanje PCT pogojev v gostinski dejavnosti diskriminatorno do zdravih ljudi, da ni logično, da je potrebno PCT pogoj preverjati tudi na zunanjih površinah, kadar ni mogoče zagotoviti ustrezne razdalje, da je nedopustna in nesprejemljiva delitev ljudi na cepljenje in necepljene, na prebolele in zdrave in tudi na to, da je preverjanje pogoja PCT s strani zaposlenih še ena izmed neživljenjskih in dodatnih obremenitev zaposlenih. Necepljenim in netestiranim državljanom se po navedbah sindikata ne le prekomerno posega v osebnost in dostojanstvo, v svobodo odločanja o svojem telesu, zdravju in zdravljenju, onemogočen jim je celo dostop do določenih dobrin in storitev. Dodajajo še, da ukrepi posegajo v svobodo gibanja.

Izpostavljajo tudi določbe Uredbe o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2, ki se bo začela uporabljati 23. 8. 2021. Prepričani so, da gre tudi pri določbah Uredbe za poseg v človekove pravice, saj naj bi se po tej Uredbi gostinski delavci testirali vsakih 48 ur (HAG) oziroma 78 ur (PCR), do sedaj so se morali enkrat tedensko. Ker je bilo s sprejeto Uredbo ukinjeno brezplačno testiranje, si bodo morali zaposleni v gostinstvu testiranja plačevati sami. Sprejeta Uredba ima za posledice številne pritiske na delavce in delavke k cepljenju oziroma k plačevanju testiranj iz žepov zaposlenih, čeprav je zakonodaja jasna: cepljenje prebivalstva je prostovoljno, stroške testiranja za potrebe dela pa mora kriti delodajalec, še dodajajo. Nedopustno pa naj bi bilo tudi neenako obravnavanje gostinskih delavk in delavcev v drugih storitvenih dejavnostih.

Javnemu pismu je Sindikat priložil še Prijavo za inšpekcijski nadzor v podjetju Gostilna in pizzerija Jurman, Ljubljana iz katerega je razvidno, da je delodajalec svoje zaposlene pozval k cepljenju oziroma zaposlene opozoril, da si bodo stroške testiranja krili sami. Naknadno je Sindikat Zagovorniku posredoval še prijavo za inšpekcijski nadzor, ki jo je podal v primeru podjetja Hotel Slon d.d., Ljubljana. Tudi iz vsebine te prijave je razvidno, da je delodajalec zaposlene pozval k cepljenju in jih obvestil, da si bodo po 23. 8. 2021 vsi necepljeni in nepreboleli zaposleni stroške testiranja krili sami. Zagovornika prosijo za odziv in pomoč, da bodo vsi državljani enakopravno obravnavani in se ne bodo delili na privilegirane cepljene in zapostavljene zdrave državljane.

II. Pravna podlaga za izvedbo ocene diskriminatornosti

Skladno z 38. členom ZVarD Zagovornik, če oceni, da je kakšen zakon ali drug predpis diskriminatoren, o tem lahko obvesti predlagatelja postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti ali z zahtevo začne postopek za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil. Zagovornik je za namen morebitnega ukrepanja po 38. členu ZVarD v zadevi izvedel oceno diskriminatornosti relevantnih predpisov, ki so predmet pobude za obravnavo domnevne diskriminacije.

Diskriminacijo opredeljuje 4. člen ZVarD, po katerem pomeni diskriminacija vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti. Diskriminacija zaradi katere koli osebne okoliščine je prepovedana.

Pri diskriminaciji mora biti specifična osebna okoliščina pomemben razlog za slabšo obravnavo. Gre za prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka. Mednje, skladno s 1. členom ZVarD, štejejo spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina. Po 14. členu Ustave Republike Slovenije pa so v Sloveniji vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino.

ZVarD opredeljuje več oblik diskriminacije. Neposredna diskriminacija obstaja, če je oseba ali skupina oseb zaradi določene osebne okoliščine bila, je ali bi lahko bila v enakih ali podobnih situacijah obravnavana manj ugodno, kot se obravnava, se je obravnavala ali bi se obravnavala druga oseba ali skupina oseb (prvi odstavek 6. člena ZVarD). Posredna diskriminacija pa obstaja, kadar je oseba ali skupina oseb z določeno osebno okoliščino bila, je ali bi lahko bila zaradi navidezno nevtralne določbe, merila ali prakse v manj ugodnem položaju kot druge osebe, razen če ta določba, merilo ali praksa objektivno temelji na legitimnem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in nujno potrebna (drugi odstavek 6. člena).

ZVarD izrecno zagotavlja varstvo pred diskriminacijo na področju dostopa do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti (osma alineja prvega odstavka 2. člena).

Diskriminacija se lahko dogaja na različnih področjih družbenega življenja, na katerih morajo sicer po 2. členu ZVarD državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem svojem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljati varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje vseh oseb.

Zagovornik je ureditev ocenjeval po metodi, ki jo je razvilo Ustavno sodišče, ko je presojalo morebitno diskriminacijsko obravnavo. Ustavno sodišče je v Odločbi št. U-I-425/06 z dne 2. 7. 2009 (7. točka obrazložitve) zavzelo stališče, da je za presojo utemeljenosti očitka o neenakem, diskriminacijskem obravnavanju treba v odgovoriti na naslednja vprašanja: 1) ali se zatrjevano različno obravnavanje nanaša na zagotavljanje oziroma uresničevanje človekove pravice oziroma temeljne svoboščine, 2) če se, ali obstaja različno obravnavanje pobudnika in tistega, s katerim se pobudnik primerja, 3) ali sta dejanska položaja, ki ju pobudnika primerjata, v bistvenem enaka in torej razlikovanje temelji na okoliščini iz prvega odstavka 14. člena Ustave ter 4) če gre za razlikovanje na podlagi okoliščine iz prvega odstavka 14. člena Ustave in torej za poseg v pravico do nediskriminacijskega obravnavanja, ali je ta poseg ustavno dopusten. Če je odgovor na prva tri vprašanja pritrdilen in poseg ne prestane t. i. strogega testa sorazmernosti, potem gre za neustavno diskriminacijo.

Tehtanje utemeljenosti očitka o diskriminaciji, kot je določena v 4. členu ZVarD, po oceni Zagovornika poteka po istem mehanizmu, pri čemer pa diskriminacija pomeni vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja ne samo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, temveč tudi drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti (poseg v zavarovano dobrino).

III. Odlok o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji

Del navedb Sindikata se nanaša na določbe Odloka o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 122/21, 124/21 in 126/21, v nadaljevanju: Odlok). Gre torej za področje, ki ga ZVarD izrecno zajema. Področje pokriva tudi drugi odstavek 25. člena Zakona o varstvu potrošnikov, po katerem mora podjetje prodajati blago oziroma opravljati storitve vsem potrošnikom pod enakimi pogoji.

Omenjeni odlok med drugim določa obveznost izpolnjevanja pogoja PCT za goste gostinskih obratov, PCT pogoj pa morajo preverjati gostinci sami pred vstopom v notranjost gostinskih obratov oziroma tudi na zunanji površini, kadar ni mogoče zagotoviti razdalje 3m ali več med robovi miz. Pobudnik določbe Odloka ocenjuje kot diskriminatorne do necepljenih in netestiranih zdravih ljudi, ki se jim preprečuje dostop do dobrin in storitev, prav tako pa kot neživljenjsko ocenjujejo določbo, da se pogoj PCT preverja s strani zaposlenih delavcev in delavk. Odlok kot sicer dejansko posega v zakonsko določbo 25. člena ZVPot, vendar presoja pravilnosti takšne normativne rešitve ne sodi v pristojnost Zagovornika.

V času epidemije COVID-19 se je ob sproščanju ukrepov dostop do več dobrin in storitev začel pogojevati s t.i. PCT pogojem: prebolevniki, cepljeni in testirani. Pogoj prebolelosti izpolnjujejo osebe, ki predložijo dokazilo o pozitivnem rezultatu testa PCR, ki je starejši od 10 dni, vendar ni starejši od šest mesecev, oziroma dokazilo, da so prebolele COVID-19 in od začetka simptomov ni minilo več kot šest mesecev, in so se v obdobju, ki ni daljše od osmih mesecev od pozitivnega rezultata testa PCR oziroma od začetka simptomov, cepile z enim od z odlokom priznanih cepiv.

Pogoj cepljenosti izpolnjujejo osebe, ki predložijo dokazilo o cepljenju zoper COVID-19. Pravila, kdaj oseba šteje za cepljeno, so različna glede na vrsto cepiva, s katerim je posameznik cepljen.

Tretji pogoj pa je pogoj testiranja. Tega izpolnjujejo osebe, ki so opravile testiranje na prisotnost virusa SARS-CoV-2 in imajo negativen rezultat. Veljaven je tako PCR test (test z metodo verižne reakcije s polimerazo) kot tudi HAG (hitri antigenski test). Pri tem pri opravljanju določenih storitev, med katere spada tudi gostinska dejavnost priprave in strežbe jedi in pijač, velja, da HAG test ne sme biti starejši od 48 ur, PCR pa ne od 72 ur.[1]

Obveznost preverjanja PCT pogoja pri gostinski dejavnosti določa Odlok, ki je stopil v veljavo 26. 7. 2021.[2] Preverjanje pogoja PCT velja za notranjost gostinskih obratov ter tudi v zunanjih prostorih, kadar ni mogoče zagotoviti razdalje najmanj 3m med robovi miz (tretji odstavek 2. člena Odloka).

Pobuda se nanaša na vprašanje spodbud delodajalcev, naj se zaposleni cepijo, in opozarja na prostovoljnost cepljenja, ki posledično ne bi smela biti pogoj za dostop do dobrin in storitev. Pri presoji vprašanja, ali je pogoj PCT pri dostopu do dobrin in storitev diskriminatoren, je glede na vsebino pobude ključno vprašanje, ali gre pri pogoju »C« (torej cepljenost oziroma necepljenost) za osebno okoliščino. Identifikacija osebne okoliščine kot razloga za slabšo obravnavo je namreč eden ključnih elementov ocenjevanja, ali je predpis diskriminatoren.

Poleg izrecno naštetih osebnih okoliščin (1. člen ZVarD) zakon varuje posameznike pred diskriminacijo tudi na podlagi t. i. »drugih osebnih okoliščin«. Pri napolnjevanju nedoločnega pravnega pojma »drugih osebnih okoliščin« Zagovornik upošteva definicijo osebnih okoliščin kot »prirojenih ali pridobljenih osebnih značilnosti, lastnosti, stanj ali statusov, ki so praviloma trajno in nezdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka«.[3]

Med »druge osebne okoliščine« je Zagovornik skladno z navedeno definicijo že štel npr. nosečnost, starševstvo, zdravstveno stanje, državljanstvo in kraj stalnega prebivališča.

Glede necepljenosti posameznika se postavlja vprašanje, ali lahko necepljenost v konkretnem primeru prepoznamo kot »drugo osebno okoliščino« po ZVarD ali Ustavi RS, ki bi bila prirojena ali pridobljena ter vezana na identiteto posameznika, ta pa je ne bi mogel zlahka spremeniti. Zagovornik je pri odločanju, kaj so »druge osebne okoliščine«, vezan na definicijo iz obrazložitve členov v predlogu ZVarD.

Osebe, cepljene v Republiki Sloveniji, so bile praviloma cepljene skladno z vsakokrat veljavno Nacionalno strategijo cepljenja proti COVID-19. Le-ta je določala prednostne skupine, ki so imele pri cepljenju prednost pred ostalimi posamezniki. Prednostne skupine so bile opredeljene med drugim glede na osebne okoliščine starosti, zdravstvenega stanja in tudi družbenega položaja, ki je izhajal iz njihovih funkcij, zaposlitev in družbenih vlog. Vse ostale kategorije prebivalstva, ki teh pogojev niso izpolnjevale, ker niso imele navedenih osebnih okoliščin, do cepiva v času omejenih količin niso imele dostopa, Zagovornik je takrat morebitne omejitve ocenjeval z vidika, ali gre za morebitno diskriminacijo vseh oseb, ki

[1] Podrobneje o pogoju PCT pri dostopu do dobrin in storitev na spletnem naslovu: GOV.SI, Omejitev prodaje blaga in storitev, URL: https://www.gov.si/teme/koronavirus-sars-cov-2/omejitve-prodaje-blaga-in-storitev/.
[2] Trenutni datum prenehanja veljavnosti Odloka je 15. 8. 2021, Vlada sicer tedensko odloča o morebitnem podaljšanju.
[3] Predlog ZVarD, obrazložitev členov.

zaradi svojih osebnih okoliščin (zdravstveno stanje, starost, družbeni položaj v smislu določitve prednostnih skupin) še niso imele dostopa do cepljenja.

V zadnjih mesecih pa je cepiv za prebivalstvo na razpolago dovolj in se lahko cepi vsakdo. Cepljenje na različnih cepilnih mestih poteka brez naročanja, omogočena je tudi izbira cepiva.[4] Cepljenje je brezplačno dostopno vsem osebam, starejšim od 12 let. To posledično pomeni, da gre pri odločitvi posameznika za cepljene oziroma necepljenje za osebno izbiro oziroma odločitev posameznika. Tudi če je ta izbira pogojena z življenjskimi preferencami, mnenji, čustvi ali drugimi subjektivnimi dejavniki posameznika, Zagovornik necepljenosti ne more enoznačno prepoznati kot »drugo osebno okoliščino« v smislu ZVarD. Ljudje se niso pripravljeni cepiti iz zelo različnih razlogov – bodisi ker cepivom ne zaupajo, ker ne zaupajo oblastem, ker zavračajo cepljenje nasploh, ker se bojijo stranskih učinkov, ker menijo, da covid-19 ni nevarna bolezen, ker se jim cepljenje ne zdi potrebno, saj so covid-19 že preboleli, ker je cepljenje po njihovem mnenju neučinkovito ipd.[5] V odločitvi za necepljenje Zagovornik tako ne prepoznava narave osebne okoliščine kot take, glede na njeno definicijo, torej kot »prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statusa, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka«. Posameznik se lahko odloči za cepljenje, lahko pa tudi ne. Gre torej za izbiro posameznika in ne za primoranost, ki bi bila pogojena z nespremenljivimi in neodtujljivimi lastnostmi posameznika. Navedeno pomeni, da v konkretnem primeru razlikovanje med cepljenimi in necepljenimi ne pomeni diskriminacije. Razlog za različno obravnavo namreč ni v osebni okoliščini, kot za potrditev diskriminacije zahteva ZVarD.

Morebitne izjeme od prej zapisane analize bi bile lahko osebe, ki se ne morejo / ne smejo cepiti iz morebitnih zdravstvenih razlogov. Pri tej skupini je Vlada že upoštevala prikrašanost zaradi osebne okoliščine zdravstvenega stanja in zagotovila primerno prilagoditev z namenom izničenja prikrajšanja, ki bi ji bile te osebe sicer izpostavljene. Dostop do dobrin in storitev je necepljenim osebam omogočen tudi na podlagi negativnega testa. Osebam, ki se zaradi medicinskih razlogov ne smejo cepiti in izkažejo to z zdravniškim potrdilom, pa bo tudi po 23. avgustu, ko bo v veljavo stopila Uredba o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2,[6] še naprej omogočeno brezplačno (oz. s strani države plačano) testiranje s testom HAG.

Morebitne izjeme bi lahko bile tudi osebe, ki se ne želijo cepiti iz razlogov vere ali prepričanja (pri čemer prepričanja ne moremo enačiti z mnenjem o določenem vprašanju, temveč gre za vprašanje svetovnonazorskega prepričanja kot ekvivalenta veri).[7] Vendar teh razlogov pobudnik niti ne zatrjuje, temveč nasprotuje razlikovanju med cepljenimi in necepljenimi nasploh ter obveznosti testiranja na 48 oziroma 72 ur v gospodarskem sektorju gostinstva in turizma.

Alternativa predložitvi dokazila o cepljenju ali prebolelosti je predložitev negativnega testa, ki je omogočena vsem posameznikom. Glede na vse navedeno Zagovornik ocenjuje, da je z

[4] Kot primer navajamo možnosti cepljenja brez naročanja in izbiro cepiva na cepilnem mestu UKC Ljubljana do 20. 8. 2021: https://www.zdravniskazbornica.si/informacije-publikacije-in-analize/obvestila/2021/07/23/epljenje-covid-19-v-ukc-ljubljana-od-19.07.-do-20.08.2021.

[5] Glej npr. raziskavo javnega mnenja agencije Valicon, objavljeno na: https://www.24ur.com/novice/korona/skupina-ki-ne-zaupa-v-cepiva-izgubljena-za-precepljenost-kljucni-neodloceni.html. Glej tudi pobudo zdravnikov »18 razlogov, zakaj se ne bom cepil«: https://www.slovenskizdravniki.si/18-razlogov-zakaj-se-ne-bom-cepil/.

[6] Uredba o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2, Ur. L. RS, št: 118/2021, URL: https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2021-01-2548/uredba-o-izvajanju-presejalnih-programov-za-zgodnje-odkrivanje-okuzb-z-virusom-sars-cov-2.

[7] Glej sklep Vrhovnega sodišča RS št. I Up 27/2008 z dne 23. 6. 2008.

navedenimi možnostmi cepljenja oziroma testiranja poskrbljeno, da so vsi segmenti prebivalstva zajeti pri dostopu do dobrin in storitev ter da nihče ni izključen. Dostopanje do pravic in ugodnosti, kjer so postavljene omejitve PCT, je omogočeno ne le cepljenim osebam ali tistim, ki so covid-19 prebolele, temveč tudi ostalim osebam, pod pogojem negativnega testa.

Glede na navedeno Zagovornik ocenjuje, da tretji del ustavnega testa, t.j. ali sta dejanska položaja, ki ju pobudnika primerjata, v bistvenem enaka in torej razlikovanje temelji na okoliščini iz prvega odstavka 14. člena Ustave, ni izpolnjen, saj razlikovanje v Odloku prek zahteve, da necepljene osebe predložijo negativni test, ne temelji na osebni okoliščini osebe.

IV. Uredba o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2

Drugi del navedb Sindikata se nanaša na določbe Uredbe o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 (v nadaljevanju: Uredba). Kot problematično pobudnik izpostavlja dejstvo, da bo testiranje po začetku uporabe Uredbe za gostinske delavce obvezno vsakih 48 ur (HAG) oziroma 72 ur (PCR), testiranje pa ne bo več brezplačno. Takšna določba naj bi imela po navedbah pobudnika za posledico številne pritiske na delavke in delavce k cepljenju in plačevanju stroškov testiranja iz žepov delodajalcev.

Uredba, ki se bo začela uporabljati 23. avgusta 2021, ukinja brezplačno testiranja. Sredstva iz proračuna za hitre teste bodo zagotovljena le za osebe, ki se zaradi medicinskih / zdravstvenih razlogov ne smejo cepiti, kar se izkaže z zdravniškim potrdilom, ter osebe, ki lahko povzročijo širjenje COVID-19 s svojim delom ali ravnanjem v okolju, kjer obstaja neposredna nevarnost za širjenje. To so uporabniki zdravstvenih storitev, oskrbovanci socialno varstvenih zavodov, osebe v zavodih za prestajanje kazni zapora, prevzgojnih domovih, centrih za tujce, varnih hišah, azilnih domih, integracijskih hišah in kriznih centrih za otroke.[8] »Neposredno nevarnost« bo ugotavljal minister pristojen za zdravje.[9] Uredba sicer v nobenem členu ne določa obveznosti testiranja zaposlenih v dejavnosti gostinstva in turizma na vsakih 48 oziroma 72 ur, prav tako tega ne določa za nobeno drugo dejavnost. Da bo prišlo do spremembe zdajšnje ureditve na področju gostinstva in turizma,[10] je razvidno iz javnih objav pristojnih.[11] Iz priloženih dopisov Sindikata pa je razvidno tudi, da so nekateri delodajalci že obvestili zaposlene, da bodo po 23. 8. 2021 stroške testiranja krili sami. Sindikat se je v zvezi s tem že obrnil na Inšpektorat RS za delo.

Materija, ki jo ureja Uredba, ne sodi v pristojnost Zagovornika. Presejalni programi za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 se izvajajo za osebe, ki niso prebolele COVID-19 oziroma niso polno cepljene proti COVID-19. Glede na dejstvo, da je cepiva za prebivalstvo dovolj in se lahko cepi vsak, ki to želi, je odločitev za brezplačno cepljenje oziroma necepljenje izbira posameznika. Posledično to pomeni, da se posameznik, ki se za cepljenje ne odloči (in COVID-19 ni prebolel), dejansko odloči, da bo v primeru, ko se za

[8] Prvi odstavek 2. člena Uredbe.
[9] Drugi odstavek 2. člena.
[10] Trenutna ureditev, določena v 1. členu Odloka o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji določa, da se morajo zaposleni v gostinski dejavnosti priprave in strežbe jedi in pijač testirati enkrat tedensko. Seveda to velja za primere, ko zaposleni niso cepljeni oziroma virusa niso preboleli.
[11] RTVSLO: V sredo potrjenih 248 okužb, smrti ni bilo, URL: https://www.rtvslo.si/zdravje/novi-koronavirus/v-sredo-potrjenih-248-okuzb-smrti-ni-bilo/590497.

dostop do različnih dobrin in storitev zahteva pogoj PCT, izkazoval izpolnjen pogoj T, torej negativen test. Kot že pojasnjeno, pa osebne izbire oziroma odločitve posameznika ne predstavljajo osebne okoliščine skladno z ZVarD. Z vidika presoje morebitne diskriminacije bi bila določba o ukinitvi brezplačnega testiranja tako relevantna za tiste, ki se ne morejo oziroma ne smejo cepiti iz zdravstvenih razlogov, vendar je Vlada RS v Uredbi te osebe upoštevala kot izjeme, za katere bo brezplačno testiranje veljajo tudi po 23. avgustu.

Glede navedb Sindikata kot pobudnika, da se bo po ukinitvi brezplačnega testiranja za zaposlene v gostinstvu in obveznosti testiranja na vsakih 48 (HAG) oziroma 72 ur (PCR) povečal pritisk na zaposlene, delodajalci pa bodo stroške testiranja prevalili na zaposlene, Zagovornik ugotavlja, da pri vprašanjih pogostosti testiranj in kritju stroškov testiranj ne gre za vprašanja s področja pristojnosti Zagovornika. Določbe o tem, v katerih dejavnostih in kako pogosto je potrebno testiranje zaposlenih, temeljijo na strokovnih ocenah medicinske stroke in niso povezane z osebnimi okoliščinami posameznikov.

Prav tako v pristojnost Zagovornika ne sodi vprašanje, ali je ustrezno, da stroške testiranja nosi država ali delodajalec, saj to vprašanje ni povezano z neenako obravnavo na podlagi osebnih okoliščin posameznikov.

Za vprašanja morebitnih kršitev obveznosti kritja stroškov testiranja s strani delodajalca na način, da bi bil ta strošek prevaljen na delavce v nasprotju s predpisi, pa je skladno z delovnopravno ureditvijo pristojen Inšpektorat RS za delo. Za stroške testov bodo vsekakor odgovorni delodajalci, saj Zakon o varnosti in zdravju pri delu določa, da zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu delavcu ne sme povzročati finančnih obveznosti, prav tako ne smejo zdravstvene posledice opravljanja dela prizadeti delavčeve plače in posegati v njegov pridobljeni materialni in socialni položaj, ki ga je pridobil z delom. Takšno ureditev je potrdil državni sekretar na ministrstvu za zdravje.[12] To posledično pomeni, da delodajalci v primerih konkretnih podjetjih, ki ste jih posredovali tudi Zagovorniku, bremena plačevanja hitrih testov tudi po 23. 8. ne bodo smeli prevaliti na zaposlene. V primeru, da bodo to vseeno storili, pa bo za ugotavljanje kršitev pristojen Inšpektorat RS za delo.

Zagovornik sklepno naslavlja še navedbe pobudnika, da Vlada zaposlene v drugih sektorjih obravnava drugače in da je takšno različno obravnavanje nedopustno. Dejstva, v kateri gospodarski panogi oziroma sektorju je posameznik zaposlen, ni mogoče šteti za osebno okoliščino skladno z ZVarD. Zaposlitev posameznika je odvisna od proste izbire posameznika in jo je mogoče spreminjati. Zaposlitev ni neodtujljiva in nespremenljiva osebna okoliščina posameznika, ki bi bila varovana z ZVarD. Za razliko od ostalih z zakonom določenih osebnih okoliščin tako ne gre za okoliščino, ki bi bila povezana z identiteto posameznika oziroma bi bila trajno povezana s to osebo.

*

Na podlagi vsega navedenega Zagovornik ocenjuje, da pogoja cepljenja oziroma testiranja iz pogoja PCT ne pomenita diskriminacije na podlagi osebnih okoliščin posameznikov, kot je opredeljena v ZVarD.

Ugotovitev osebne okoliščine je bistveni element ugotavljanja diskriminacije in ocenjevanja, ali je določen predpis diskriminatoren v smislu ZVarD. S pogojem PCT so pri dostopu do dobrin in storitev zajeti vsi segmenti prebivalstva. Dostopanje do pravic in ugodnosti, kjer so za osebe, ki covida-19 niso prebolele, postavljene omejitve C in T, je posledično omogočeno ne le cepljenim osebam, temveč tudi ostalim osebam, pod dodatnim pogojem negativnega

[12] 24.ur.com: Stroški hitrega testiranja za zaposlene v breme delodajalca, URL: https://www.24ur.com/novice/korona/stroski-hitrega-testiranja-za-zaposlene-v-breme-delodajalca.html.

testa. Dejstvo, ali je oseba cepljena ali necepljena, je v obravnavanem primeru, ki ga je na Zagovornika naslovil pobudnik, torej posledica izbire posameznika in ne osebne okoliščine, kot zahteva ZVarD.

Pripravila:
Nika Stroligo Urankar
Svetovalka Zagovornika III

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Poslano:
- zbirka dok. gradiva.